

- інтелектуальна транспортна система (ІТС);
- геоінформаційна система (ГІС);
- електронна поліція (ePolice);
- підсистема безпеки (Safe City);
- електронна освіта (eEducation);
- електронна охорона здоров'я (eHealth).

Одночасне використання «проривних» технологій, інновацій в техніці і економіці для забезпечення модернізації вітчизняної промисловості – одне з актуальних завдань стратегічного розвитку України [6, с. 140].

Слід розрізняти два формати цифрової економіки: як інфраструктуру розвитку всього суспільства, держави, країни, економіки (сьогодні ця інфраструктура стає домінуючою), її розвиток пов'язаний з іншою формою цифрової економіки – галузями національної економіки, що складається з відповідних секторів послуг і електронної промисловості (розробка програмного забезпечення, виробництво комп'ютерного обладнання та комплектуючих, підготовка кадрів тощо).

Список використаних джерел

1. Шваб К. Четвертая промышленная революция. М. : «Эксмо». 2016.
2. Mesenbourg T.L. Measuring the Digital Economy. U.S. Bureau of the Census. URL: <http://www.census.gov/content/dam/Census/library/working-papers/2001/econ/digitalecon.pdf>.
3. Карчева Г. Т., Огородня Д. В., Опенько В. А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. Фінансовий простір. 2017. № 3 (27). С. 13-21.
4. Норец Н. К., Станкевич А. А. Цифровая экономика: состояние и перспективы развития. Инновационные кластеры в цифровой экономике: теория и практика: труды научно-практической конференции с международным участием 17-22 мая 2017 года / под ред. д-ра экон. наук, проф. А.В. Бабкина. СПб.: Изд-во Политехи. ун-та. 2017. С. 173-179.
5. Шалагинов А. Концепция Smart City от «А» до «Я». URL: <http://infocom.uz/2017/02/18/koncepciya-smart-city-ot-a-do-ya/>.
6. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5-6 (75). С. 131-143.
7. Язлюк Б., Питель С., Шумський А. Шляхи підвищення рівня інноваційного розвитку виробництва з врахуванням регіональної стратегії. Сталий розвиток економіки. 2013. Вип. 1. С. 224-230.

Євген Іонін

д.е.н., професор

завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Реалізація довгострокових цілей неможливо без визначення джерел фінансових ресурсів і напрямів їх використання, формування доходів і витрат, розподілу прибутку, що є обов'язковою складовою фінансового планування. Фінансова політика підприємства ґрунтується на основі стратегічного фінансового планування при балансуванні доцільності джерел фінансування з урахуванням їх вартості та рівня ризику.

Актуальність теми дослідження посилюється відсутністю в Україні методології короткострокового та довгострокового фінансового планування з урахуванням галузевої специфіки. Відмінності в нормативно-правовій базі не дають можливості автоматичного переносу практики фінансового планування зарубіжних компаній. На інформаційному рівні

ця проблема вирішується краще, що пов'язано з впровадженням в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), міжнародних стандартів аудиту, міжнародних стандартів розкриття інформації, встановлених Міжнародною комісією з цінних паперів (IOSCO).

Виходячи із значущості бухгалтерського обліку як основного джерела інформації про суб'єкт господарювання, критерія визнання юридичної особи, актуальним є дослідження і впровадження в практику довгострокового фінансового планування обліково-аналітичних засад, підґрунтям яких є концептуальні засади МСФЗ.

Бухгалтерський облік як потужна система, формує до 70% інформації про суб'єкт господарювання, є обов'язковим критерієм визнання статусу юридичної особи. Говорячи про облікові засади в забезпечення довгострокового фінансового планування, необхідно виділити два контури: базисний та інформаційний.

Базисний контур включає концепції та принципи, які покладено в основу бухгалтерського обліку. Базовою концепцією (допущення) є концепція безперервної діяльності яка передбачає, що підприємство буде діяти і далі, управлінський персонал не має намірів його ліквідувати чи припинити діяльність. Це в свою чергу передбачає облік за історичною (фактичною) вартістю, якісна характеристика якої пов'язана з сумою грошей та їх еквівалентів, або справедливою вартістю компенсації, що надана на момент придбання активу [1,2,3].

Аналітичним індикатором реалізації концепції збереження капіталу є:

- 1) відносно фізичного капіталу – коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності.
- 2) відносно фінансового капіталу – коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), рекомендоване значення якого складає $\geq 0,5$.

Концептуальний рівень має велике інформаційне навантаження, яке обов'язково потрібно враховувати у стратегічному фінансовому плануванні при формуванні низки показників: доходи, витрати, фінансовий результат, активи, власний капітал, зобов'язання, грошові потоки, які представляють рівень елементів фінансової звітності.

Рівень деталізації елементів фінансової звітності передбачає класифікацію активів, в залежності від терміну їх використання та ліквідності, на необоротні та оборотні. Горизонт фінансового планування впливає на значення кожного з них. При короткостроковому фінансовому плануванні увага більше приділяється поточним активам, як потенційно можливого надходження грошових коштів. При стратегічному фінансовому плануванні, при значимості оборотних активів для реалізації тактичних цілей, більше уваги приділяється довгостроковим активам.

Відносно до джерел фінансування рівень деталізації елементів фінансової звітності дає можливість виокремити власний капітал, короткострокові та довгострокові зобов'язання. Функціональне можливості кожного з цих враховуються у фінансовому плануванні. Короткострокові зобов'язання розглядаються як потенційне вибуття грошових коштів протягом одного року і враховуються при розрахунку робочого капіталу. Збереження власного капіталу є необхідною умовою фінансової незалежності і перспективної платоспроможності. Власний капітал разом із довгостроковими кредитами формує капітал тривалого використання.

При визначенні джерел фінансових ресурсів, їх формуванні та розподілі обов'язково дотримуватися наступного правила: довгострокові кредити мають цільове призначення – покриття необоротних активів. Власний капітал покриває решту необоротних активів. Оборотні активи покриваються за рахунок решти власного капіталу і усієї величини поточних зобов'язань. Це відповідає агресивної та компромісної моделі управління оборотними активами підприємства.

При таких фінансових розрахунках слід враховувати рекомендоване значення розподілу джерел фінансування, яке знайшло відображення у коефіцієнті забезпеченості власними оборотними коштами (Кза).

$$K_{за} = \frac{НВОК}{СА} > 0,1 ; (1)$$

де, НВОК – наявність власних оборотних коштів;

СА – оборотні активи

Інтерпретація цього коефіцієнта наступна: більше 10% оборотних активів повинно бути покрито за рахунок власних коштів, що відповідає нормальному типу фінансової стійкості. При збільшенні цього коефіцієнту має місце перехід від агресивної до компромісної моделі управління оборотними активами.

По відношенню до власного капіталу ця мобільна частина є також значимою. Аналітичним індикатором цієї вимоги є коефіцієнт маневреності (Км).

$$K_m = \frac{НВОК}{E} > 0,2-0,25 ; (2)$$

де, E – власний капітал.

Інтерпретація цього коефіцієнта наступна: 20-25% власного капіталу повинно знаходитися у мобільній формі. Саме для визначення цієї мобільної форми і для наступного покриття оборотних активів в обліково-аналітичній практиці широко використовується показник наявності власних оборотних коштів, як різниця між капіталом тривалого використання (власний капітал + довгострокові кредити та позики) і необоротними активами.

Позитивне значення показника наявності власних оборотних коштів (НВОК) є нормальною вимогою для бізнесу, свідчить про розмір власних коштів які будуть використано для фінансування оборотних активів. Негативне значення свідчить про розмір поточних зобов'язань, який буде використано для фінансування необоротних активів.

Інтерпретація позитивного та від'ємного значення повинна бути використано при довгостроковому плануванні розподілу джерел фінансування. Цілком очевидно, прийемним є варіант, коли НВОК має позитивне значення.

На завершальній стадії результати довгострокового фінансового планування звичайно представляються у вигляді прогнозної фінансової звітності, інформація якої дає можливість дати відповідь на цілу низку питань пов'язаних з доцільністю прийняття рішень стратегічного характеру. Обов'язковою вимогою цього процесу є дотримання наступних вимог:

- 1) збалансованість економічних ресурсів та джерел їх формування;
- 2) ефективність діяльності на основі методу нарахувань і касового методу;
- 3) платоспроможність і фінансова стійкість підприємства у перспективі.

Для аналітичної оцінки процесу тезаврування прибутку доцільно використовувати коефіцієнт стійкого економічного росту.

$$K_{с.е.р.} = \frac{NP-D}{E} (3)$$

де, NP – чистий прибуток;

D – дивіденди;

E – власний капітал.

Збільшення даного коефіцієнту за рахунок чисельника формули відповідає цільовій стратегії бізнесу і ґрунтується на базових концепціях міжнародних стандартів фінансової звітності. Збільшення коефіцієнту за рахунок зменшення чисельника формули вступає в протиріччя з базовою концепцією збереження фінансового капіталу.

Коефіцієнт стійкого економічного росту свідчить про темпи росту власного капіталу за рахунок реінвестування прибутку в перспективі без зміни між джерелами фінансування, ресурсовіддачей, рентабельністю продажу та політикою використання прибутку.

Для дослідження цієї залежності у первинну формулу коефіцієнту стійкого економічного росту, використовуючи прийом розширення факторних систем, необхідно

ввести 2 показника: чиста виручка від реалізації та сукупні активи. Крім того, доцільно чисельних базової формули представити у вигляді реінвестованого прибутку.

$$\frac{NP-D}{E} = \frac{RP}{NP} * \frac{NP}{S} * \frac{S}{A} * \frac{A}{E} \quad (4)$$

де, RP – реінвестований прибуток;

S – продаж;

A - середня вартість сукупних активів.

Факторне моделювання дає можливість представити функціональну залежність коефіцієнта стійкого економічного росту від чотирьох факторів: політики використання чистого прибутку (дивідендної політики), рентабельності продажу, оборотністю активів, коефіцієнтом фінансової залежності.

Побудова жорстко детермінованої факторної моделі дає можливість:

1. Ідентифікувати кожний з чотирьох показників, що впливають на значення результативного показника.
2. Визначити ступінь впливу кожного з них на ріст економічної стійкості.
3. Використовувати цю залежність для стратегічного планування відповідного показника.

Таким чином, можливість реінвестування прибутку передбачає ефективність діяльності, тобто отримання чистого прибутку, що є метою підприємницької діяльності і необхідним підґрунтям максимізації ринкової вартості.

Враховуючи значущість чистого прибутку як власного джерела фінансування та чистого грошового потоку як слідство платоспроможності, у довгостроковому фінансовому плануванні доцільно використовувати коефіцієнт монетизації який акцентує увагу на збалансованість цих показників [4, с. 140].

$$K_m = \frac{NP}{+NCF}; \quad (5)$$

де, NP – чистий прибуток;

+NPV – позитивний чистий грошовий потік.

Дієвість довгострокового фінансового планування посилюється якщо встановлюється мінімальна необхідна величина коефіцієнту монетизації.

Список використаних джерел

1. Концептуальна основа фінансової звітності. – Електронний ресурс – Режим доступу: <https://zakon.help/article/konceptualna-osnova-finansovoi-zvitnosti/>
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. – Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.apu.com.ua/msa/>
3. Міжнародні стандарти оцінки 2011 /Пер. з англ. УТО.-К.: «Аванпост-Прим», 2012. 144 с.
4. Іонін Є. Є. Фінансова аналітика сучасного бізнесу: [монографія] [Текст]. Донецьк: ДонНУ, 2012. 304 с.

Олена Кліменко

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економічної теорії, статистики та прогнозування
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Сучасний розвиток економіки, її ефективність потребує існування кіберфізичного простору – цифровізації [1]. Тому термін «цифрова економіка» вже щільно використовується у всьому науковому, прикладному та інших просторах суспільства. Цифрова економіка є